

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GORDON, NOAH**

Șaman / Noah Gordon; în românește de Ana-
Gabriela Frunteletă - București: Editura Vivaldi, 2018
ISBN 978-973-150-141-3

I. Frunteletă, Ana-Gabriela (trad.)

821.111

SHAMAN by NOAH GORDON
Copyright ©1992 by Noah Gordon

Reproducerea integrală sau parțială sub orice formă
(scanare, transpunere în format electronic sau audio)
punerea la dispoziția publică prin internet sau alte rețele în
scop comercial sau gratuit fără acceptul prealabil al
Editurii VIVALDI, deținătoarea copyrightului,
reprezintă încălcarea legislației în vigoare și se pedepsește
conform reglementărilor actuale.

Toate drepturile asupra versiunii în limba română aparțin
Editurii VIVALDI

NOAH GORDON

ȘAMAN

În românește de
ANA-GABRIELA FRUNTELATĂ

Editura VIVALDI

*Aceasta carte este dedicată cu dragoste lui
Lorraine Gordon, lui Irving Cooper, lui Cis și
lui Ed Plotkin, lui Charlie Ritz și memoriei dragi
a Isei Ritz.*

Pe drumul
1

ÎNTOARCEREA ACASĂ

22 aprilie 1864

1

Pe drum de fier

Spirit of Des Moines semnaliză ascuțit în timp ce se apropia de gara Cincinnati în răcoarea zorilor și a fost detectat de Șaman mai întâi ca un tremur ușor în platforma de lemn a stației, apoi ca o zdruncinătură mai pronunțată, pe care o simți clar, terminată într-o cutremurare. Dintr-odată monstrul era acolo, cu parfumul său de metal unsuros încins și de abur, apropiindu-se amenințător de el prin semiîntunericul cenușiu, încețoșat al zorilor, cu încheieturile de oțel strălucind pe trupul de dragon negru, cu pistoanele puternice în mișcare, cu fumul palid ridicându-se în urmă-i ca o coadă de balenă, ce se diluă și se topi în dăre subțiri când locomotiva se opri.

În al treilea vagon, doar câteva dintre scaunele tari de lemn erau libere, iar el se așeză pe unul dintre ele chiar când trenul își reluă cursul zdruncinat. Trenurile erau încă o noutate, dar ele te obligau să călătorești în compania prea multor oameni. Lui îi plăcea să călătorească singur, pierdut în gânduri. Vagonul lung era plin cu soldați, toboșari, fermieri și femei de toate categoriile, cu și fără copii mici. Bineînțeles că plânsul copiilor nu îl deranja câtuși de puțin; dar aerul era respingător, o combinație de ciorapi nespălați, țoale murdare, digestii proaste, sudoare și fum de țigară și pipă. Fereastra părea proiectată pentru a te pune la încercare, dar el era mare și puternic și într-un final reuși să o

ridice, un act ce se dovedi imediat a fi o greșeală. Cu trei vagoane mai în față, coșul înalt al locomotivei vărsa, în afară de fum, un amestec de funingine, zgură stinsă sau arzând încă, cenușă, aruncate în urmă de viteza trenului, o parte făcându-și loc prin fereastra deschisă. În curând, haina cea nouă a lui Șaman era plină de cenușă. Tușind și bombănind exasperat, el închise fereastra și își scutură haina.

De pe locul de vizavi, o femeie îl privi și zâmbi. Era probabil cu vreo zece ani mai în vârstă ca el, îmbrăcată elegant, dar suficient de comod pentru călătorie, într-o rochie cenușie de lână, cu fustă fără schelet de sârmă, bordată cu pânză albastră, ce îi scotea în evidență părul blond. Ochii li se întâlniseră o clipă înainte ca ai ei să se întoarcă în poală, la dantela pe care o împletea. Șaman a fost ușurat să-și întoarcă privirea; doliul nu era o perioadă potrivită pentru jocuri între bărbați și femei.

Își luase o carte nouă și importantă de citit, dar, de fiecare dată când încerca să se concentreze, gândurile i se întorceau la Pa.

Controlorul își croise drum prin vagon până în spatele lui și Șaman nu realiză prezența acestuia, până când nu a fost atins pe umăr. Tresărind, se întoarse și văzu o față roșie, înfloritoare. Mustața controlorului se termina în două vârfuri întoarse date cu ceară și avea și o barbă ce începuse să încărunească, dar care îi plăcu lui Șaman, fiindcă îi lăsa gura clar vizibilă.

— Probabil sunteți surd! spuse omul jovial. V-am cerut biletul de trei ori, domnule.

Șaman îi zâmbi ușurat, fiindcă era o situație pe care o întâlnea mereu și mereu în viața sa.

— Da. Sunt surd, răspunse el și îi întinse omului biletul.

Privi preria ce se desfășura în fața ochilor săi dincolo de

fereastră, dar nu era ceva care să merite atenție. Peisajul era monoton, iar trenul mergea mult prea repede ca să poată observa ceva. Cea mai bună modalitate de a călători era tot pe jos sau în șaua calului; dacă ajungeai undeva și-ți era foame sau voiai să te ușurezi, n-aveai decât să te oprești și să-ți faci treaba. Când trenul trecea de locuri potrivite pentru popas, ele se topeau în zare înainte să apuci să le observi. Cartea pe care o adusese cu el era „Schițe din spital”, de o femeie din Massachusetts, pe nume Alcott, care fusese soră medicală pe front încă de la începutul războiului și ale cărei schițe despre agonia și condițiile îngrozitoare din spitalele armatei creaseră rumoare în cercurile medicale. Citind despre toate acestea se simțea și mai rău, imaginându-și suferințele pe care le-ar putea încerca fratele său, Bigger, care fusese dat dispărut în luptă ca cercetaș al Confederației. Asta, se gândi el, dacă nu cumva Bigger era printre nenumărații morți anonimi. Gândul morții îl aduse din nou la Pa și, simțind cum urcă în el durerea, aruncă o privire disperată în jur.

În partea din față a vagonului, un băiețel numai piele și os începu să vomite, iar mama sa, albă la față, așezată între mormane de boccele cu încă alți trei copii mici, se aplecă și-i susținu fruntea ca să nu verse peste bagaje. Când Șaman ajunse lângă ea, deja începuse să-l curețe.

— Pot să-l ajut? Sunt doctor.

— N-am bani să te plătesc.

El dădu din mână a refuz. Băiatul transpirase după criza de vomă, dar avea fruntea rece când îl atinse. Ganglionii nu erau umflați, iar ochii păreau suficient de strălucitori.

Ea era doamna Jonathan Sperber, după cum îi spuse când a fost întrebată. Din Lima, Ohio. Mergea să se alăture soțului ei, care plecase să găsească o nouă casă pentru el și familia sa, împreună cu alți quakeri, în Springdale, la o

sută de kilometri vest de Davenport. Pacientul se numea Lester și avea opt ani. Era epuizat, dar culoarea începuse să-i revină în obraji și nu părea a fi grav bolnav.

— Ce a mâncat?

Dintr-un sac unsuros, mâinile ei șovăitoare scoaseră la iveală un cârnat făcut în casă. Era verzui și nările îi confirmă ce ochii îi spusese deja. Iisuse!

— Uh... i-ai hrănit pe toți din chestia asta?

Ea încuviință din cap, iar el îi privi pe ceilalți copii plin de respect pentru stomacurile lor.

— Ei, bine, nu poți să le mai dai și în continuare așa ceva. E stricat cam de multă vreme.

Gura ei deveni o linie subțire.

— Nu chiar așa de demult. E bine sărat. Am mâncat și altele mai rele. Dacă ar fi așa de rău, ar fi și ceilalți copii bolnavi, și eu la fel.

El știa destule despre cei ce plecau pentru concesionarea unui lot de pământ, de orice religie ar fi fost ei, ca să înțeleagă ce îi spunea de fapt femeia: cârnatul acela era tot ce aveau; îl mâncau stricat sau nu mâncau nimic. Dădu din cap și se întoarse la locul său. Mâncarea lui era într-un cornet răsucit dintr-o foaie din *Cincinnati Commercial*, trei sandvișuri groase cu friptură de vacă și pâine neagră nemțească, o tartă cu gem de zmeură și două mere cu care jonglă câteva clipe ca să-i facă pe copii să râdă. Când îi dădu mâncarea doamnei Sperber, ea deschise gura să protesteze, dar o închise imediat la loc. Soția unui concesionar avea nevoie de o doză sănătoasă de realism.

— Îți rămânem datori, prietene, spuse ea. De pe locul de vizavi, femeia blondă privise totul, dar Șaman se cufundase din nou în cartea sa când sosi a doua oară controlorul.

— Ia spune, te cunosc, tocmai mi-am dat seama. Ești băiatul doctorului Cole, din Holden Crossing. Nu-i așa?

— Așa e. Șaman își dădu seama că îl identificase fiindcă era surd.

— Nu-ți mai amintești de mine, Frank Fletcher? Pe vremuri cultivam porumb pe dealul Hooppole. Tatăl tău a avut grijă de noi șapte, mai mult de șase ani, până am vândut totul și m-am angajat la calea ferată și ne-am mutat în East Moline. Mi-aduc aminte că uneori, când erai doar un puști, veneai, în spatele lui în șa, agățat strâns cu mâinile de el, să nu cazi.

Vizitele acasă la bolnavi erau singurul mod în care tatăl său își putea petrece ceva timp cu băieții lui și ei abia așteptau să i se alăture.

— Acum mi-amintesc, îi spuse lui Fletcher. Și casa ta. Cu lemnărie albă și un grajd roșu, cu acoperiș de tablă. Pe cel propriu-zis îl foloseați drept magazie.

— Așa e. Uneori veneai tu cu doctorul, alături fratele tău, cum îl cheamă? Bigger¹?

— Alex, îl cheamă Alex. Mda. Unde e acum?

— În armată. Nu spuse care.

— Bineînțeles. Studiezi ca să devii preot? îl întrebă controlorul, cu ochii la costumul negru care, cu douăzeci și patru de ore mai devreme, atârna încă în magazinul Seligman's din Cincinnati.

— Nu. Sunt doctor, ca și tatăl meu.

— Doamne! Nu pari destul de vârstnic pentru așa ceva!

El strânse din buze, fiindcă vârsta lui era o piedică și mai mare decât surzenia.

— Sunt destul de bătrân. Am lucrat într-un spital din Ohio. Domnule Fletcher... tatăl meu a murit marțea trecută.

Zâmbetul i se topi atât de total, încât nu lăsa nicio îndoială în privința tristeții ce îl copleși.

— O! îi pierdem pe cei mai buni, nu-i așa? Războiul?

¹ Cel mai mare (engl.)

— Se întorsese deja acasă. Telegrama pomenea de febră tifoidă.

Controlorul clătină din cap.

— Vrei, te rog, să-i spui mamei dumitale că rugăciunile multor oameni vor fi alături de ea?

Șaman îi mulțumi și îi spuse că mama sa le va fi recunoscătoare.

— Se urcă vânzători în tren la vreuna din stațiile care urmează?

— Nu. Toată lumea își aduce de mâncare. Omul îl privi îngrijorat. Nu poți cumpăra nimic până la Kankakee, unde schimbi trenul. Pentru numele Domnului, nu ți-au spus când ai cumpărat biletul?

— O, ba da. Eram doar curios.

Controlorul duse mâna la cozoroc în semn de salut și se îndepărtă. Femeia de vizavi se ridică și luă din plasa de bagaje un coș mare din coajă de stejar, acoperit cu un șervet frumos brodat, iar Șaman se ridică și el s-o ajute. Ea îi zâmbi.

— Trebuie să împarți cu mine, îi spuse ferm. După cum vezi, am destulă mâncare să hrănesc o armată.

El nu a fost de acord, dar admise că poate avea destul pentru un pluton. În curând, mânca pui fript, plăcintă cu dovleac și cartofi. Domnul Fletcher, care se întoarse cu un sandwich cu șuncă, pe care îl ceruse de undeva pentru Șaman, zâmbi larg și declară că dr. Cole era mai priceput la cuceriri decât armata din Potomac, apoi plecă din nou, cu intenția nedeclarată de a mânca sandwichul el însuși.

Șaman mănca mai departe și vorbe, rușinat și uimit de foamea pe care o simțea, cu toată durerea în urma morții tatălui său. Ea mai mult vorbe decât mănca. Numele ei era Martha McDonald. Soțul ei, Lyman, era agent comercial în Rock Island pentru compania American Farm Implements. Își exprimă regretul pentru pierderea suferită de Șaman.

Când îl servi, genunchii li se atinseră, creând un sentiment plăcut de intimitate. El aflase de multă vreme că femeile reacționau la faptul că era surd, fie simțind repulsie, fie excitare. Poate că cele din ultima categorie erau stimulate de contactul vizual prelungit; ochii lui nu păraseau fața persoanei care îi vorbea, o necesitate ce provenea din faptul că trebuia să citească pe buze.

Nu-și făcea iluzii în privința înfățișării sale. Dar, dacă nu era frumos, era voinic, fără să pară stângaci și exulta de energia bărbatului tânăr, cu o sănătate excelentă, iar trăsăturile regulate și ochii albaștri scrutători, pe care îi moșteneau de la tatăl său, îl făceau cel puțin atrăgător.

Oricum, nimic din toate astea nu conta în ceea ce o privea pe doamna McDonald. Își impusese o regulă – inviolabilă, ca și necesitatea de a se spăla pe mâini înainte de a face o operație, de a nu se încurca niciodată cu o femeie măritată. De îndată ce socoti că a sosit momentul să o respingă fără a o insulta, îi mulțumi pentru prânzul excelent și se mută la locul lui.

Își petrecu majoritatea după-amiezii cu ochii în carte. Louise Alcott scria despre operații fără medicamente, care să ușureze durerea provocată de tăieturi, despre bărbați murind din răni infectate, în spitale în care domneau mizeria și corupția.

Moartea și suferința îl făceau întotdeauna să se întristeze, dar durerea inutilă și moartea ce ar fi putut fi evitată îl scoteau din sărite. Târziu, spre sfârșitul după-amiezii, domnul Fletcher își făcu apariția și anunță că trenul călătorește cu 75 km pe oră, de trei ori mai mult față de viteza unui cal în galop, și asta fără să obosească!

Un mesaj telegrafic îl anunțase pe Șaman despre moartea tatălui său cu o dimineață mai târziu decât aceasta avusese loc. Se gândi cu uimire că lumea se îndrepta grăbită spre o eră a transporturilor și comunicațiilor rapide, a

unor spitale noi și a unor metode noi de tratament, în care chirurgia nu va mai însemna o tortură. Obosit de gânduri mari, o dezbracă pe furiș din priviri pe Martha McDonald și petrecu o plăcută, dar lașă, jumătate de oră imaginându-și un examen medical ce se transforma în seducție, cea mai sigură și mai nevinovată violare a jurământului hipocratic pe care îl depusese.

Diversiunea nu dură mult. Pa! Cu cât se apropia de casă, cu atât mai greu îi era să accepte realitatea. Lacrimi își făcură loc îndărătul pleoapelor. Medicii de douăzeci și unu de ani n-ar trebui să plângă în public. Pa... Noaptea căzu, neagră, cu mult înainte să ajungă la Kankakee, unde trebuia să schimbe trenul. Într-un final, dar prea curând parcă, la mai puțin de unsprezece ore de la plecarea din Cincinnati, domnul Fletcher anunță stația: „Ro-o-ock I-i-i-sla-a-and!”

Peronul era o oază de lumină. Cum coborî din tren, Șaman îl zări pe Alden așteptându-l sub una din lămpile cu gaz. Angajatul îl bătu pe braț, cu un zâmbet trist și o întâmpinare familiară.

— Din nou acasă, din nou acasă, plimbărețule.

— Bună, Alden. Rămaseră o clipă în lumină ca să poată vorbi. Ce face ea? Întrebă Șaman.

— Ei, știi tu. La naiba. Încă nu realizează ce s-a întâmplat. N-a avut prea mari șanse să fie singură, cu toată comunitatea pe capul ei și cu reverendul Blackmer la ea în casă toată ziua.

Șaman dădu din cap. Pietatea inflexibilă a mamei sale era o piatră de încercare pentru ei toți, dar dacă Prima Biserică Baptistă îi putea ajuta să treacă de momentul ăsta, atunci nu-i putea fi decât recunoscător.

Alden ghicise corect că Șaman va aduce doar un bagaj și își permisese să ia cabrioleta, în loc de trăsură, prima având hățuri mai bune. Calul era Boss, un armăsar cenușiu, castrat,

la care tatăl lui ținuse mult; Șaman îi mângâie botul înainte să se urce în cabrioletă. După ce porniră, conversația deveni imposibilă, fiindcă nu putea vedea fața lui Alden pe întuneric. Alden mirosea la fel ca întotdeauna, a fân și a tutun, și a lână netoarsă și a whisky. Traversară Rocky River pe podul de lemn și apoi urmară drumul spre nord-est în pas de trap.

Nu putea vedea pe unde treceau din cauza întunericului, dar cunoștea fiecare copac și fiecare piatră. În unele locuri drumul era prost, fiindcă zăpada se topise și lăsase în urmă numai noroi. După o oră, Alden trase de hățuri, să lase calul să se odihnească, iar el și Șaman coborâră și urinară la marginea terenului din vale al lui Hans Buckman și făcură apoi câțiva pași, să-și dezmoștească încheieturile. În curând, traversau podul îngust de peste propriul lor râu și partea de care se temuse Șaman cel mai tare veni când casa și magazia apărură în față. Până acum nu fusese nimic neobișnuit, Alden venise să-l ia de la Rock Island și îl adusesse acasă, dar, când sosiră, Pa nu avea să mai fie acolo, să-l întâmpine. Niciodată.

Șaman nu se duse direct în casă, îl ajută pe Alden să deshame și îl urmă în grajd, unde aprinse lampa de petrol, ca să poată vorbi. Alden căută în fân și scoase o sticlă de whisky încă plină cam o treime, dar Șaman clătină din cap.

— Ai devenit abstinent acolo, în Ohio?

— Nu. Era greu de explicat. Era un băutor slab, ca toți bărbații din familia Cole, dar, mai important, cu mult timp în urmă, tatăl său îi atrăsese atenția că alcoolul îndepărta Darul. Doar că nu prea mai beau așa de mult, se justifică el.

— Ei, ești ca el. Dar în noaptea asta, ar trebui s-o faci.

— Nu vreau ca ea să simtă că miroso a alcool. Sunt desul de îngrijorat din pricina ei ca să mai avem discuții și pentru asta. Dar lasă-l aici. O să vin să iau sticla când mă duc la priveghi, după ce ea o să se culce.

— Alden încuviință din cap. Respect — Să fii răbdător cu ea, spuse după o ezitare. Știu că uneori e cam dificilă, dar... îngheță de uimire când Șaman se apropie și îl strânse în brațe. Asta nu făcea parte din relația dintre ei; bărbații nu obișnuiau să se poarte așa. Angajatul îl bătu pe Șaman pe umăr, înțelegător. După o clipă, spre ușurarea sa, Șaman stinse lampa și ieși afară, în întuneric, luând-o spre bucătărie, unde, după ce toți ceilalți plecaseră, mama lui aștepta.

Moștenirea

Dimineața următoare, deși nivelul lichidului din sticla lui Alden scăzuse doar cu vreo doi centimetri, capul lui Șaman zvâcnea. Dormise prost; salteaua veche nu mai fusese umplută și recondiționată de ani de zile. Își tăie bărbia în timp ce se rădea. La jumătatea dimineții, nimic din toate acestea nu mai conta. Tatăl său fusese îngropat repede fiindcă murise de febră tifoidă, dar slujba religioasă fusese amânată până la venirea lui Șaman. Micuța Primă Biserică Baptistă gema de trei generații de pacienți aduși pe lume de tatăl său, tratați de el pentru diverse boli, răni de glonț sau cuțit, oase rupte, erupții pe piele și atâtea altele. Reverendul Lucian Blackmer rosti elogiul – destul de călduros pentru a potoli animozitatea celor de față, totuși nu atât de călduros ca cineva să-și facă iluzia că era bine și drept să mori ca dr. Robert Judson Cole, fără a avea bunul simț să te alături singurei biserici adevărate. Mama lui Șaman își exprimase de mai multe ori recunoștința că, din respect pentru ea, domnul Blackmer permisesse ca soțul ei să fie îngropat în pământul bisericii.

Toată după-amiaza casa Cole a fost plină de oameni, cei mai mulți dintre ei venind cu farfurii cu fripturi, budinci, plăcinte și musacale, atât de multă mâncare, încât ocazia aproape căpătă aspect festiv. Chiar Șaman se trezi ciugu-lind bucăți de inimă friptă, rece, felul lui preferat de carne.